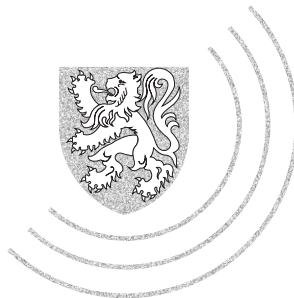

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

23 april 2004

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer Johan Sauwens –

houdende integratie van kunstwerken in gewestwegen en aanhorigheden

VERSLAG

**namens de Commissie voor Cultuur, Media en Sport
uitgebracht door de heer Bart De Smet**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jo Vermeulen.

Vaste leden :

de heren Carl Decaluwe, Bart De Smet, mevrouw Ilse Van Eetvelde, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Karlos Callens, Frans De Cock, Peter Gysbrechts, Bob Verstraete ;

de heer Wilfried Aers, mevrouw Niki De Gryze, mevrouw Hilde De Lobel ;

de heren Chokri Mahassine, Dany Vandenbossche ;

de heer Jo Vermeulen ;

de heer Herman Lauwers.

Plaatsvervangers :

mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heer Luc Martens, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heer Gilbert Vanleenhove ;

de heren Jozef Browaeys, André Denys, Jacques Devolder, Paul Wille ;

de heren Julien Librecht, Felix Strackx, Frans Wymeersch ;

de heren Peter De Ridder, André Van Nieuwkerke ;

de heer Jos Stassen ;

de heer Jan Roegiers.

Zie :

2219 (2003-2004)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

INHOUD

	Blz.
1. Toelichting van het voorstel van decreet door de heer Johan Sauwens	4
2. Algemene bespreking	4
3. Artikelsgewijze bespreking en stemming	6
4. Eindstemming	6

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Cultuur, Media en Sport besprak op 19 april 2004 het voorstel van decreet houdende integratie van kunstwerken in gewestwegen en aanhorigheden.

1. Toelichting van het voorstel van decreet door de heer Johan Sauwens

De heer Johan Sauwens herinnert eraan dat het Vlaams Parlement in 1986 decreteerde dat alle bouwheren die met Vlaamse overheidssubsidies werken, een bepaald percentage van de totale bouwkosten moeten besteden aan de integratie van kunstwerken in het gebouw. Het betreft het decreet van 23 december 1986 houdende integratie van kunstwerken in gebouwen van openbare diensten en daarmee gelijkgestelde diensten en van door de overheid gesubsidieerde inrichtingen, verenigingen en instellingen die tot de Vlaamse Gemeenschap behoren.

Zijn contacten met beeldende kunstenaars leerden hem dat zij voor wat de bestellingen door de privé-sector betreft, echter sterk afhankelijk zijn van de economische conjunctuur.

Spreker merkt op dat in het buitenland ook de openbare besturen opdrachten geven aan kunstenaars bij de uitvoering van openbare werken. Dit gebeurt meestal na een wedstrijd. Hij denkt hierbij aan landen als Nederland, Frankrijk en Groot-Brittannië, waar op deze wijze interessante merktekens in het landschap worden gecreëerd die de gehele omgeving cultureel verheffen.

De heer Sauwens stelt voor dat het Vlaamse Gewest verplicht wordt om als bouwheer hetzelfde te doen, waardoor bijvoorbeeld een rondpunt een kunstzinnig alternatief kan krijgen voor het obligate gazonnetje met of zonder heesters. Als de percentages van het decreet voor de gebouwen worden overgenomen – 2 procent voor projecten tot 10 miljoen frank, 1,5 procent tot 50 miljoen frank, 1 procent tot 100 miljoen frank en 0,5 procent daarboven – dan betekent dat voor bijvoorbeeld de herinrichting van een hele doortocht 500.000 frank. Dat is in een dergelijk geval maar een fractie van het budget van 100 miljoen frank.

2. Algemene bespreking

De heer *Herman Lauwers* informeert of de uitgaven onder het budget van Cultuur of Openbare Werken zullen vallen.

Voor de heer *Sauwens* hoeft het niet onder Cultuur. De kosten voor de integratie van kunstwerken in overheidsgebouwen vallen in elk geval onder het budget Gebouwen. Het probleem wordt evenwel gerelativeerd door de geringe omvang van de kosten. Het gaat om relatief kleine bedragen die ook voor Openbare Werken niet tot gevolg zullen hebben dat daardoor bijvoorbeeld minder doortochten worden aangelegd. Het wordt gewoon een beperkte deelopdracht van de totale aanbesteding.

De heer *Paul Van Grembergen*, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, is ervan overtuigd dat de commissieleden in principe geen probleem hebben met het voorliggende voorstel, integendeel. De schitterende voorbeelden in de buitenland zijn hem bekend. Hij noemt bijvoorbeeld de wegeninfrastructuur in Frankrijk, die door de tolheffing natuurlijk wel specifiek is.

Bij het aantreden van de Vlaams Bouwmeester werd de opdracht voor de opvolging en de uitvoering van het decreet van 23 december 1986 houdende integratie van kunstwerken in gebouwen van openbare diensten en daarmee gelijkgestelde diensten en van door de overheid gesubsidieerde inrichtingen, verenigingen en instellingen die tot de Vlaamse Gemeenschap behoren, opgenomen binnen het taakpakket van de Vlaams Bouwmeester. Daarvoor werd binnen het team van de Vlaams Bouwmeester een begeleidingscel met specifieke deskundigheden uitgebouwd.

Die kreeg meteen een meervoudige opdracht : binnen de bestaande regelgeving onderzoeken hoe de interactie tussen kunst en architectuur kan worden toegepast vanuit het perspectief van de actuele ontwikkelingen in kunst en architectuur ; experimentele projecten opvolgen en stimuleren die de mogelijkheden verkennen van kunst bij de verschillende infrastructuurwerken of bij de aanleg en inrichting van de publieke ruimte ; een kader uitwerken voor het beheer en onderhoud van kunstwerken die tot stand zijn gekomen binnen het decreet op de kunstintegratie ; na afloop van het eerste mandaat een evaluatie maken met de bedoeling

na te gaan of het bestaande decreet bijgestuurd moet worden.

Wat de eerste opdracht betreft, werden verschillende aspecten onderzocht. Er werd in projecten nagegaan hoe de samenwerking met een kunstenaar een meerwaarde kan betekenen bij de voorbereiding en analyse van een project (bijvoorbeeld het landschapsproject met de afdeling Natuur voor de impact van het landschap van de Schelde tussen Gent en Antwerpen met The Harrison Studio). Vervolgens werden de mogelijkheden onderzocht om de samenwerking tussen kunstenaar en ontwerper tijdens het ontwerpproces zelf te maximaliseren (bijvoorbeeld met het kunstproject van Emilio Lopez-Menchero voor het gebouw ontworpen door de bob 361 in een verbouwingsproject voor het Waterbouwkundig Laboratorium te Borgerhout). Tegelijk werd nagegaan hoe kunst kan functioneren bij gebruik van bestaande gebouwen (bijvoorbeeld de werken van Charif Benhelima en Patrick Van Caeckenbergh voor The Flanders House te Londen) en tot slot werd werk gemaakt van de wijze waarop het beheer van dergelijke kunstwerken moet georganiseerd worden.

Op vraag van onder andere de administratie Wegen en Verkeer en de administratie Waterwegen en Zeewezen werden verschillende projecten opgestart met de bedoeling de interactie tussen de kunstenaar en grote infrastructuurwerken experimenteel uit te werken. Die voorbeeldprojecten vragen een specifieke methodische aanpak omwille van schaal en impact. Een goede praktijkervaring op artistiek vlak en een professionele analyse van de noodzakelijke technische samenwerking met de infrastructuurdepartementen zijn noodzakelijk om beleidsmatig de juiste aanbevelingen te formuleren. Een bijzonder aspect met betrekking tot schaal heeft ertoe geleid dat werd gewerkt met een kunstcurator die werd aangesteld om in de eerste plaats een omvattend concept voor het project uit te werken dat als kader dient voor de opdrachten aan meerdere kunstenaars. Als voorbeeld verwijst de minister naar projecten voor wegeninfrastructuur, zoals Kennedy – De Bolle in Oostende, en de uitbreidingswerken aan het sluizencomplex te Evergem. Tegelijk werd onderzoek gedaan naar de grenzen en mogelijkheden van kunst in de publieke ruimte zoals het kunstproject van Ugo Dehaes voor de brug over de coupure van J. Conzett in Brugge, en de heraanleg van de Leien in Antwerpen. Recent toont een samenwerking tussen ingenieurs en een kunstenaar, Perry Roberts, voor een kunstproject voor de stuw te Oudenaarde, aan dat ook een waterinfrastructuurproject een culturele inbreng voor de stad kan leveren.

Er wordt bij de inventaris van kunstwerken die gemaakt werden binnen het kader van het decreet op de kunstintegratie, een conditiebeheersysteem uitgewerkt waarbij visuele en andere registratie-elementen en een netwerk van contacten voor beheer en onderhoud samengebracht worden.

In het najaar van 2004 wordt vanuit de opgedane praktijkervaring een evaluatieverslag opgemaakt, waarbij aanbevelingen worden geformuleerd betreffende het huidige decreet, de toepassing ervan op het domein van de openbare ruimte en de infrastructuurwerken, en de wijze waarop beheer moet verankerd worden binnen het beleid. Daarnaast werd in 2003 de meesterproef Architectuur gecombineerd met de meesterproef Kunst, zodat ook jong talent kan participeren in de zoektocht naar de relatie tussen kunst, architectuur en landschap.

De minister vindt het belangrijk om uit deze uiteenlopende ervaringen aandachtspunten voor een toekomstig beleid te distilleren. Vragen omtrent het verruimen van het bestaande decreet tot infrastructuur en de publieke ruimte zullen zeker aan de orde komen. Het is evident dat afspraken gemaakt worden. Het lijkt de minister echter niet realistisch om een decreet dat kunst verbindt met infrastructuurwerken vrijblijvend op te bouwen, analoog aan de percentageregeling voor overheidsgebouwen. Voorop staat dat men samen met de bouwheren kan werken aan trajecten die, voor ingrepen in de Vlaamse leefomgeving, kwaliteit garanderen. Het is hierbij belangrijk om een goede en professionele basis te ontwikkelen om tot een interessant draagvlak voor de interactie met actuele kunst te komen.

De minister besluit dat hij hiermee, bij wijze van indicatie, een aantal van de bekommernissen en vragen gepresenteerd heeft die mede de aanzet vormen voor een algemene evaluatie van het bestaande decreet en mogelijke verandings- of verbeteringsvoorstellen. Een ding is volgens hem nu al duidelijk : het decreet dient aangepast te worden aan de architecturale en artistieke realiteit van vandaag. Hij stelt daarom voor de verdere bespreking te koppelen aan de evaluatie van het decreet van 23 december 1986, die wordt voorbereid en opgemaakt door de Vlaams Bouwmeester tegen het najaar van 2004.

De heer *Johan Sauwens* dankt de minister voor zijn uitgebreid standpunt. De Vlaamse regering heeft lang gewerkt aan de installatie van de Vlaams Bouwmeester, maar het resultaat van die functie valt nog niet echt op. Omwille van de verkeersvei-

ligheid worden steeds meer rotondes aangelegd. Rotondes zijn volgens de spreker ideaal om er – in nauw overleg met de lokale overheden – kunstwerken te plaatsen. Bovendien zijn nogal wat beeldende kunstenaars sterk geïnteresseerd. Dit voorstel van decreet schenkt aan de Vlaamse regering trouwens ook een ruime vrijheid voor de concrete invulling van de modaliteiten. Om deze redenen dringt hij aan op de goedkeuring van het voorstel van decreet.

De minister benadrukt nogmaals de verdienste en waarde van het voorliggende voorstel van decreet, maar vraagt toch om het algemeen verslag van de Vlaams Bouwmeester af te wachten.

3. Artikelsgewijze bespreking en stemming

Er worden geen specifieke opmerkingen gemaakt.

Artikel 1

Dit artikel wordt zonder opmerkingen unaniem aangenomen met 9 stemmen.

Artikelen 2 tot en met 4

Deze artikelen worden verworpen met 1 tegen 8 stemmen.

4. Eindstemming

Het voorstel van decreet houdende integratie van kunstwerken in gewestwegen en aanhorigheden wordt verworpen met 1 tegen 8 stemmen.

De verslaggever,

Bart DE SMET

De voorzitter,

Jo VERMEULEN
